ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ ନିମିତ୍ତ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ତାରିଖ ସମ୍ପର୍କରେ "ଇସ୍କନ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ସ୍କଲାର୍ସ ବୋର୍ଡ" ପକ୍ଷରୁ ମହାରାଜା ଗଜପତି ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥାପନା ।

୨୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୨୫

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଓଡ଼ିଶା, ଭାରତ

ସୂଚୀପତ୍ର

ପ୍ରଭୁପାଦ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ କିମ୍ବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ।

କୃଷ୍ଣକୀର୍ତ୍ତି ଦାସ (ସଂଯୋଜକ) ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା .... (1)

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ଧର୍ମର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ

ବିଦ୍ୱାନ୍ ଗୌରାଙ୍ଗ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା .... (2)

ରଥଯାତ୍ରା ତିଥିର ସମାନତା ଉପରେ ମାଧବ ଏବଂ ରାମାନୁଜ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ

ଚୈତନ୍ୟ ଜୀବନ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା .... (3)

ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ ତାରିଖ ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରୀଲ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ପ୍ରାମାଣିକତା

ଡକ୍ଟର ଅର୍ଜୁନ ସଖା ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା .... (6)

ଡକ୍ଟର ଏମ.ଏ. ଆଲୱାରଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ, ୧୭-ମାର୍ଚ୍ଚ-୨୦୨୫, ମୈସୁରୁ

ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀନିବାସ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା .... (7)

ଆସନ୍ତୁ ରଥ ଟାଣିବା

ରମା ଅପରମେୟ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ....(11)

ପ୍ରଭୁପାଦ, ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ କିମ୍ବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ --

କୃଷ୍ଣକୀର୍ତ୍ତି ଦାସ (ସଂଯୋଜକ)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିବା ତାରିଖରେ ଇସ୍କନ୍ ଦ୍ୱାରା ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ ସମ୍ପର୍କରେ , କିଛି ବିଚାର ରହିଛି:

1) ୨ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୨୪, ଏକ ଚିଠିରେ, ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ବିଦ୍ୱାନ ସଦସ୍ୟମାନେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ଯେ ଇସ୍କନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା-ଆଚାର୍ଯ୍ୟ - ଏ. ସି. ଭକ୍ତିବେଦାନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଭୁପାଦ ନିଜେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ତାରିଖରେ କିମ୍ବା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିଥିଲେ।
2) କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ଯେ ପ୍ରଭୁପାଦ ତାଙ୍କ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଜାନୁଆରୀ ଓ ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, ଯେପରି ଡର୍ବାନ ଓ ମେଲବୋର୍ଣ୍ଣରେ କିମ୍ବା ସାନ-ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ସଂଲଗ୍ନ ଏକ ସହରରେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ ପରି, ଯେପରି ଉଭୟ ସହରର ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ପ୍ରଭାବିତ ହେବ ନାହିଁ।

ଏହି ନୂତନ ସୂଚନା, ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ଆପତ୍ତିକୁ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରେ, କାରଣ ସେ ନିଜେ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଦେଇଥିଲେ। ଯଦି ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଏହି ନୂତନ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରିବା ପରେ ମଧ ଏହି ଆପତ୍ତିରେ ଅଟଳ ରୁହନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଜଣେ *ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ବୈଧତା ଉପରେ ଆପତ୍ତି ବୋଲି ବୁଝାଯିବ* ।

ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ବିପୁଳ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଯାହା ତାଙ୍କର ଅନୁବାଦରେ ଅର୍ଥାତ ଗୀତା, *ଭାଗବତମ୍* ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ 70 ରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ମଧ ଏବଂ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ବୈଦିକ ସନାତନ ଧର୍ମର ପ୍ରସାର କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଉଦାହରଣୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ସଫଳତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏବଂ ରଥଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସବ ମାଧମରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପାସନାକୁ ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ସହରରେ ପ୍ରସାର କରିବାରେ ତାଙ୍କର ସଫଳତା - ବିଶେଷକରି ଏପରି ଏକ ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ଭାରତ ବାହାରେ କ୍ୱଚିତ୍ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ରହୁଥିଲେ - ଆମେ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ଯେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ବିଦ୍ୱାନମାନେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ବିଚାରର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ।

ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ ଓ ଆଦର୍ଶ *ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ*, ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କୁ ଅତି କମରେ ଜଣେ *ଶିଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍। ମନୁ-ସଂହିତା* 12.108 ଏବଂ 109 ଅନୁସାରେ , ଜଣେ *ଶିଷ୍ଟ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଶ୍ରୁତି ଓ ସ୍ମୃତିମାନଙ୍କ* ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବୋଧିତ ନ ହୋଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଧର୍ମର ବିନ୍ଦୁ(point)ଗୁଡ଼ିକୁ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ସେ ଯାହା କୁହନ୍ତି ତାହା ଧର୍ମ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ: *ସ ଧର୍ମଃ ସ୍ୟାତ୍ ଅଶଙ୍କିତଃ।* ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ସନାତନ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରିବା ସମୟରେ, *ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇନଥିବା ଅନେକ ଅଦୃଶ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି* ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଯାହା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା।

ଧର୍ମର ଅନିଶ୍ଚିତ ବିନ୍ଦୁ(point)ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଶିଷ୍ଟଙ୍କ ଅଧିକାର ସନାତନ ଧର୍ମର ଇତିହାସରେ ବ୍ୟାପି ରହିଛି। *ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ, "ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ମାହାତ୍ମ୍ୟ" ର 33 ତମ ଅଧ୍ୟାୟରେ, ରଥ* ନିର୍ମାଣ ଠାରୁ ଗୁଣ୍ଡିଚାର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମଗ୍ର ରଥଯାତ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି। ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ , *ରଥ* ନିର୍ମାଣ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଟିଳ ଓ ବ୍ୟୟବହୁଳ ପ୍ରୟାସ । ଯଦିଓ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଏହାକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି, ତଥାପି ବିଶ୍ୱର ଅନ୍ୟ କେହି କରିପାରିବେ ନାହିଁ।

୧) *ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ* ଥିବା ସମସ୍ତ *ବିଧିଗୁଡ଼ିକ* ଅନ୍ୟତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇ ନପାରେ। ଏବଂ ୨) ଜଣେ *ଆଚାର୍ଯ୍ୟ* ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେ ଏକ *ଶାସ୍ତ୍ର ବିଧିକୁ* ସମାୟୋଜିତ କରିବାକୁ ପଡିବ କିମ୍ବା ଅନୁସରଣ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ନଚେତ୍, ରଥଯାତ୍ରା କେବଳ ପୁରୀରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ। ଆମର ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କୁ କେବଳ ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ଅନେକ *ଶାସ୍ତ୍ର ବିଧି ସହିତ ସମାନ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ପଡିଥିଲା।*

ପ୍ରଭୁପାଦ ନିଜେ ଏହିପରି ସଂଶୋଧନ କରିବାର ନୀତି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ। ପ୍ରଥମେ, କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉପରେ ମନ ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ, ତା'ପରେ ବୈଦିକ ସନାତନ ଧର୍ମର ସମସ୍ତ ନିୟମ ପାଳନ କରାଯିବ। ଏହା *ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍* (୭.୧.୩୨), *ତସ୍ମାତ୍ କେନାପ୍ୟୁପାୟେନ ମନଃ କୃଷ୍ଣେ ନିବେଶୟେତ୍,* ଏବଂ ପଦ୍ମ ପୁରାଣରେ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି : *ସ୍ମାର୍ତବ୍ୟଃ ସତତଂ ବିଷ୍ଣୁଃ ବିସ୍ମର୍ତବ୍ୟ ନ ଜାତୁଚିତ୍, ସର୍ବେ ବିଧି-ନିଷେଦାଃ ସ୍ୟୁଃ ଏତୟୋଃ ଏବ କିଙ୍କରାଃ।*

ପ୍ରଭୁପାଦ ଥରେ କହିଥିଲେ, "ମୁଁ ଏହି ବିଷୟରେ ଅଧିକ କଠୋରତା ଦେଇନାହିଁ କାରଣ ଏପରି କଠୋରତା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ବିରକ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି, ଏବଂ ସେମାନେ ଯାହା ବିକଶିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ତାହା ରୋକି ଦିଆଯାଇଥାନ୍ତା।"

ତେଣୁ, ଯଦି ପ୍ରଭୁପାଦ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପୁରୀ ତିଥି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ତିଥିରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥାନ୍ତେ, ଏବଂ ସେ କେତେକ ସମୟରେ କରୁଥିଲେ, ତେବେ ସେ ଏହି ନୀତି ଅନୁସାରେ ତାହା କରୁଥିଲେ - *ମନଃ କୃଷ୍ଣେ ନିବେଶୟେତ୍ ।* ଜଣେ *ଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ,* ସେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ ତାରିଖ ନିର୍ଦେଶ ଦେଉଥିବା ଯେକୌଣସି *ଶାସ୍ତ୍ର ବିଧିକୁ* ସମାୟୋଜିତ କିମ୍ବା ଅଲଗା କରାଯାଇପାରିବ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନେ ପ୍ରଥମେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇପାରିବେ ଏବଂ ବୈଦିକ ସନାତନ ଧର୍ମର ପ୍ରକୃତ ଅନୁଗାମୀ ହେବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଉନ୍ନୀତ ହୋଇପାରିବେ।

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଧର୍ମର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ |

ବିଦ୍ୱାନ ଗୌରାଙ୍ଗ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ତାଙ୍କର ଦିବ୍ୟ କୃପା ଏ. ସି. ଭକ୍ତିବେଦାନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଆଧାତ୍ମିକ ଗୁରୁ ଭକ୍ତିସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସରସ୍ୱତୀ ଠାକୁରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍‌ର ଶିକ୍ଷାକୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ପ୍ରସାର କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା। ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ, ସେ ଭାଗବତମ୍‌ର ପ୍ରଥମ ସ୍କନ୍ଧକୁ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ ଏବଂ 1965 ମସିହାରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆମେରିକାକୁ ପ୍ରତିଲିପି ନେଇଯାଇଥିଲେ। ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲେ ଯେ ତମୋ-ଗୁଣ ଏବଂ ରଜୋ-ଗୁଣରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିବା ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଭାଗବତମ୍‌ର ଶିକ୍ଷାକୁ ଆନ୍ତରିକ ଭାବରେ ଅନୁସରଣ କରି ଆଧାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତି ହାସଲ କରିପାରିବେ। ତାଙ୍କର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ସଠିକ୍ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା, କାରଣ ସେ ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ କୃଷ୍ଣ ଚେତନା ସମାଜ (ଇସ୍କନ୍) ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ସଫଳତାର ସହିତ ବୈରାଗ୍ୟ, ଜ୍ଞାନ ଓ ଭକ୍ତିର ନୀତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିଥିଲେ।

ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିଲା । ଭାଗବତମ୍ ହେଉଛି ବେଦାନ୍ତ-ସୂତ୍ରର ସ୍ୱାଭାବିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ମହାଭାରତକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ, ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ, ଏବଂ ବେଦ, ଉପନିଷଦ ଓ ପୁରାଣର ସାରକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଏହା ପ୍ରମାଣ, ତତ୍ତ୍ୱ, ସାଧ ଏବଂ ସାଧନ ଉପରେ ସବୁଠାରୁ ପ୍ରାମାଣିକ ଉତ୍ସ, ଯାହା ଏହାକୁ କଳିଯୁଗ ପାଇଁ ଆଦର୍ଶ ଶାସ୍ତ୍ର କରିଥାଏ । ପ୍ରଭୁପାଦ ଏହାର ଶିକ୍ଷାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା ଉଦାହରଣକୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ।

ଇସ୍କନ୍‌ରେ ଦେବତା ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ, ପ୍ରଭୁପାଦ କଳିଯୁଗର ମୁଖ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ ଭାବରେ ଭାଗବତମ୍‌ର କୀର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ, ଭଗବାନ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମହିମାର ପ୍ରଚାର ସହିତ ସମନ୍ୱିତ ହେବା ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ। ସେହିପରି, ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରଥଯାତ୍ରା ଆୟୋଜନ କରିବା ସମୟରେ, ସେ ଏହାର ପ୍ରଚାର ପ୍ରଭାବକୁ ସର୍ବାଧିକ କରିବା ପାଇଁ ମହୋତ୍ସବର ବିବରଣୀକୁ ସଜାଡ଼ିଥିଲେ। ସେ ବାହ୍ୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର କଠୋର ପାଳନ ଅପେକ୍ଷା ଭାଗବତମ୍‌ର ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦେଇ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତତା ଉପରେ ଆଧାର କରି ତାରିଖଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ।

ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ ଧର୍ମକୁ ଯେଉଁ ଭାବରେ ପରିଭାଷିତ କରନ୍ତି ଯାହା ବେଦରେ ବିହିତ ଏବଂ ଅଧର୍ମକୁ ସେହି ଭାବରେ ନିଷିଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି । ଧର୍ମରେ ନିୟୋଜିତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ବୈରାଗ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ, ଯାହା ଶେଷରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତି ସେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେବା ଉଚିତ। ଏହିପରି, ପ୍ରଭୁପାଦ ଭକ୍ତି-ଯୋଗରେ ଦୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପୂର୍ବ ଆବଶ୍ୟକତା ଭାବରେ ମାଂସ ଭୋଜନ, ନିଶା, ଅବୈଧ ଯୌନ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ଜୁଆର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତ୍ୟାଗ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ। ଏହି କଠୋର ସର୍ତ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱେ, ହଜାର ହଜାର ସଚ୍ଚୋଟ ଅନୁଗାମୀ ତାଙ୍କ ଅସାଧାରଣ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁଁ ଏହି ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। ସେମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଏକ କଠୋର ସାଧନା-ଭକ୍ତି ନୀତି ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ପବିତ୍ର ନାମ ଜପ କରିବା, ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ ଶୁଣିବା ଏବଂ ଭକ୍ତି ଅଭ୍ୟାସରେ ଲିପ୍ତ ହେବା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

ପ୍ରଭୁପାଦ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିଥିଲେ ଯେ ଭକ୍ତି-ଯୋଗ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଧର୍ମର ଚାରି ପାଦ - ସତ୍ୟ (ସତ୍ୟମ୍), ପବିତ୍ରତା (ଶୌଚମ୍), ଆତ୍ମ-ସଂଯମ (ତପସ୍ୟା) ଏବଂ କରୁଣା (ଦୟା) ବିକଶିତ ହୁଏ - ଯାହା ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରକୃତ ମଙ୍ଗଳ ଆଣିଥାଏ । ତାଙ୍କ ଉଦାହରଣ ଦ୍ୱାରା, ସେ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ତିରିଶଟି ସାର୍ବଜନୀନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବାରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ଅହିଂସା, ସରଳତା, ଆତ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଦାନ, ଶାସ୍ତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ସେବା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।

କିଛି ସମାଲୋଚକ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଭୁପାଦ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତିଥି ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରି ନଥିଲେ । ସେମାନେ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ଏହି ତିଥିକୁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ପାଳନ ନ କରିବା ସେବା ଅପରାଧ ଅଟେ । ତଥାପି, ଏହି ଯୁକ୍ତି ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରଥମତଃ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମ ସାର୍ବଜନୀନ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କି ନାହିଁ ତାହା ବିତର୍କଯୋଗ୍ୟ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଶ୍ରୀଜୀବ ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱ-ସନ୍ଦର୍ଭ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମର ଆଲୋକରେ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣକୁ ବୁଝିବାକୁ ପଡିବ । ତୃତୀୟତଃ, ଯଦି ପ୍ରଭୁପାଦ ଏକ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ସଚ୍ଚୋଟ ଅନୁଗାମୀମାନେ ଭାଗବତମର ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ କିପରି ଯାଞ୍ଚଯୋଗ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତି ହାସଲ କରିପାରିଥାନ୍ତେ? ଫଲେନ ପରିଚୟାତ୍ - ବ୍ୟକ୍ତିର କର୍ମର ଫଳାଫଳ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଏ ।

ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ଶିକ୍ଷାର ସକାରାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନକାରୀ ପ୍ରଭାବ ଅସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ । ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଗାମୀମାନେ ଭାଗବତ-ଧର୍ମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ନୈତିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପବିତ୍ରତାର ଜୀବନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସଫଳତା ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ନିରପେକ୍ଷ ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରାଇଛି ଯେ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ଅଭ୍ୟାସ ସମେତ ତାଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭାବରେ ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମଙ୍କ ଶିକ୍ଷାକୁ ପାଳନ କରେ ।

ରଥଯାତ୍ରା ତିଥିର ସମାନତା ଉପରେ ମାଧ୍ୱ ଓ ରାମାନୁଜ ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ

ଚୈତନ୍ୟ ଜୀବନ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା....

ପରିଚୟ

ମୋର ପ୍ରବନ୍ଧଟି ମୁଖ୍ୟତଃ ମାଧ୍ୱ ଓ ରାମାନୁଜ ପରମ୍ପରାର ସମ୍ମାନିତ ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କ ମତାମତ ସହିତ, ତିରୁପତିର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୟାପୀଠରେ ସମ୍ମାନିତ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ମତାମତକୁ ନେଇ ଉପସ୍ଥାପନା କରେ - ଏହା *ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ* ଏବଂ *ମୂଳ ବିଗ୍ରହ*, ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକରେ *ରଥଯାତ୍ରା ତାରିଖର* ସମାନତା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଆଲୋଚନା ସହିତ ଜଡିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରେ ।

ତିରୁପତିର ବାସିନ୍ଦା ଭାବରେ, ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ତିନି ଜଣ ସମ୍ମାନିତ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କୁ ଭେଟିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇଲି - ମାଧ୍ୱ ପରମ୍ପରାର ଦୁଇଜଣ, **ପ୍ରଫେସର ନାରାୟଣ ପୂଜାର** ଏବଂ **ପ୍ରଫେସର ଶ୍ରୀ ହରି ଆଚାର୍ଯ୍ୟ** ଏବଂ ରାମାନୁଜ ପରମ୍ପରାର

ଜଣେ, **ପ୍ରଫେସର କେ. ଦେବନାଥନ୍** । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମୂଳ ଆଲୋଚନା ସଂସ୍କୃତରେ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ପ୍ରବନ୍ଧରେ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଧୃତିର ଅନୁବାଦ-ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ତଳେ ଏହି ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ବିଦ୍ୱାନ ପରିଚୟ

କେ. ଇ ଦେବନାଥନ୍ ବାଙ୍ଗାଲୋରର କର୍ଣ୍ଣାଟକ ସଂସ୍କୃତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ବୈଦିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ ଉପ-ଚାନ୍ସେଲର । *ବିଶିଷ୍ଟ ଅଦ୍ୱୈତ ବେଦାନ୍ତ, ନ୍ୟାୟ ଓ ମୀମାଂସାର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଦ୍ୱାନ, ସେ ଦୁଇଟି ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରକାଶନ ସମେତ ୨୩ଟି ପୁସ୍ତକ ରଚନା ଏବଂ ପ୍ରକାଶନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ* ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୟାପୀଠ (RSV)ରେ *ବିଶିଷ୍ଟ ଅଦ୍ୱୈତ ବେଦାନ୍ତର* ଜଣେ ବରିଷ୍ଠ ପ୍ରଫେସର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଫେସର ନାରାୟଣ ପୂଜାର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୟାପୀଠର *ଦ୍ୱୈତ ବେଦାନ୍ତ* ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରଜ୍ଞା ବିଦ୍ୟାପୀଠମ୍ ରେ *ଗୁରୁକୁଳ ପଦ୍ଧତିରେ ତାଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଯେଉଁଠାରେ ସେ ମଧ୍ୱ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସମସ୍ତ ମୂଳ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ସେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବିଷୟ* ଉପରେ ଅନେକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ କିଛି ପୁସ୍ତକ ମଧ ଲେଖିଛନ୍ତି।

ଶ୍ରୀ ହରି ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱୈତ ବେଦାନ୍ତରେ ପିଏଚଡି ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି। ସେ ଆରଏସଭିରେ ପ୍ରଫେସର ଏବଂ ମାଧବାଚାର୍ୟଙ୍କ ସର୍ବ ମୂଳ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉପରେ ଅନଲାଇନ୍ କ୍ଲାସ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି।

ରଥଯାତ୍ରା ତାରିଖ ସମାନତା ଉପରେ ଆଲୋଚନା

ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ରେକର୍ଡ କଲି। ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ମତାମତ, ସଠିକ ଶବ୍ଦ କିମ୍ବା ଉଦ୍ଧୃତିକୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବି।

ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ଓ ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ

ମୂଳ ବିଗ୍ରହ (ପ୍ରାଥମିକ ଦେବତା) ଏବଂ *ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ* (ପର୍ବ ଦେବତା) ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏବଂ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସମୟରେ *ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ବାହାର କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ* ପଚରାଯିବାରୁ , ପ୍ରଫେସରମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ-

କେ. ଦେବନାଥନ୍ (ଏଠାରେ ପରେ କେଡି ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା) କହିଛନ୍ତି: "ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ, *ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ* (ପ୍ରତିଷ୍ଠା) ଉତ୍ସବ ପରେ *ମୂଳ ବିଗ୍ରହ (ମୁଖ୍ୟ ଦେବତା), ଗର୍ଭଗୃହ* (ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ) ଭିତରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ କେବେବି ବାହାରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହି । ବିପରୀତରେ, *ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ (ପର୍ବ କିମ୍ବା ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଦେବତା) ବିଶେଷ ଭାବରେ ମନ୍ଦିର ବାହାରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଏବଂ ପର୍ବ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ।" ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ* ***ବୈଖାନସ ଆଗମ*** *ଶାସ୍ତ୍ରରେ* ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ମାଧବ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ରାମାନୁଜ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ *ଦିବ୍ୟ ଦେଶମ୍* ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ।

ଶ୍ରୀ ହରି ଆଚାର୍ଯ୍ୟ (ଏଠାରେ ପରେ ହରି ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା) ମଧ୍ୟ ସମାନ କଥାକୁ ପୁନଃ ଦୃଢ଼ କରିଛନ୍ତି: "ପ୍ରାଥମିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି ମୂଳ ବିଗ୍ରହ *ଅଚଳ* (ଅଚଳ) ଏବଂ ମନ୍ଦିରର ଗର୍ଭଗୃହ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥାଏ, ଯାହା ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ *ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥାନ୍ତି* । ପର୍ବ ଏବଂ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହକୁ ମନ୍ଦିରରୁ ବାହାରକୁ ନିଆଯାଇଥାଏ ।"

କେ.ଡି. କହିଛନ୍ତି, "ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ହେଉଛନ୍ତି ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ, କାରଣ ସେମାନେ ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ବାହାରକୁ ଆସନ୍ତି । "ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, କୌଣସି ପାରମ୍ପରିକ ମୂଳ ବିଗ୍ରହ (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁଖ୍ୟ ଦେବତା) ନାହାନ୍ତି; ବରଂ, କେବଳ ଏକ ମୂଳ ସ୍ଥାନ (ପ୍ରାଥମିକ ଗର୍ଭଗୃହ) ଅଛି । ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବତା ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ଚଳ ବିଗ୍ରହ କିମ୍ବା ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ, ଯାହାଙ୍କୁ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ଅଣାଯାଇଥାଏ," ହରି କହିଥିଲେ।

ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ବିନା ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହର ଉପାସନା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ବିନା ମନ୍ଦିରରେ କେବଳ ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯାଇପାରିବ କି? ସମସ୍ତ ପ୍ରଫେସର ହଁ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ । ନାରାୟଣ ପୂଜାର (ଏଠାରେ ନାରାୟଣ ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା) କହିଥିଲେ, "ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ବିନା କେବଳ ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା ମନ୍ଦିରରେ ଗ୍ରହଣୀୟ" । ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି ବୃନ୍ଦାବନରେ ରାଧା-ରାମଣ, ଯେଉଁଠାରେ କେବଳ ଏକ ଉତ୍ସବ ବିଗ୍ରହ ଉପସ୍ଥିତ ଏବଂ ପୂଜା କରାଯାଏ, କୌଣସି ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ନାହିଁ।

ରଥଯାତ୍ରା ତିଥିର ସମାନତା

ରଥଯାତ୍ରାର ତାରିଖ ସବୁ ମନ୍ଦିରରେ ସମାନ ହେବା ଉଚିତ କି, ଯେଉଁଠାରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଦେବ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରା ପୂଜା ପାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ:

ରଥଯାତ୍ରାର ତାରିଖ ସମ୍ପର୍କରେ, କେ.ଡି. ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରି କହିଥିଲେ, "ସମାନ *ସମ୍ପ୍ରଦାୟ* ଏବଂ *ଆଗମ ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପର୍ବ ତାରିଖ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ। ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ* ଉଲ୍ଲେଖିତ ରୀତିନୀତିଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତ *ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ* ଠିକ୍ ଯେପରି ପାଳନ କରାଯାଏ ତାହା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ ।"

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, *ରାମାନୁଜ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ* , ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାନୀୟ ପରମ୍ପରା ଉପରେ ଆଧାର କରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ତାରିଖରେ *ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ସବ ପାଳନ କରନ୍ତି* , ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ଦିରକୁ ନିଜସ୍ୱ ଉତ୍ସବ ସୂଚୀ ସ୍ଥିର କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଏ।"

ନାରାୟଣ କହିଛନ୍ତି, " ମାଧବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ, ପର୍ବ ତାରିଖ ମନ୍ଦିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ଦିରର ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ସ୍ଥିର କରିବାର ସ୍ୱାୟତ୍ତତା ରହିଛି। ଉଡୁପି କୃଷ୍ଣ ମନ୍ଦିରରେ ପାଳନ କରାଯାଇଥିବା ତାରିଖକୁ ସମସ୍ତ ମନ୍ଦିର ପାଳନ କରିବାକୁ କୌଣସି କଠୋର ନିୟମ ନାହିଁ।"

ସେ ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟ କରି କହିଲେ, "ଇସ୍କନ୍ ଏକ ଭିନ୍ନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁସରଣ କରେ ଏବଂ ସମୟ, ସ୍ଥାନ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କରି ଏହାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଆଧାରରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ରଖିଛି। କୌଣସି ଆଗମ ଶାସ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ରଥଯାତ୍ରା କିମ୍ବା କୌଣସି ପର୍ବ ପାଇଁ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ତାରିଖ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ଅନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅଭ୍ୟାସକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବ ବୋଲି ଧାରଣା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସ୍ୱାୟତ୍ତତାର ନୀତିର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରେ।"

ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରିଥିଲେ, "ଇସ୍କନ୍ ଏବଂ ପୁରୀ ପରମ୍ପରା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର, ଯାହା ଇସ୍କନ୍‌କୁ ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ନିୟମାବଳୀଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିଥାଏ, ଯେଉଁଥିରେ ରଥଯାତ୍ରା ସହିତ ଜଡିତ ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ। ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେବତା ପୂଜା, ପ୍ରଥା ଏବଂ ରୀତିନୀତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତାରିତ - ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଇସ୍କନ୍ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁଣ୍ଡ୍ର ତିଳକ ପରମ୍ପରା ଅନୁସରଣ କରେ, ଯେତେବେଳେ ପୁରୀ ପରମ୍ପରା ତ୍ରିପୁଣ୍ଡ୍ରା ତିଳକ ବ୍ୟବହାର କରେ।"

ଶେଷରେ, ପର୍ବ ତାରିଖ ଏବଂ ପ୍ରଥା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ *ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଛି* । ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର *ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଭାବରେ, ଇସ୍କନର ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ଏହାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ* ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇ ନିଜର ତାରିଖ ଏବଂ ପାଳନ ପଦ୍ଧତି ସ୍ଥାପନ କରିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାୟତ୍ତତା ଅଛି ।"

ପୂଜା ରୀତିନୀତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ଦେବତା ପୂଜାର ରୀତିନୀତି ଏବଂ ପଦ୍ଧତି ମନ୍ଦିର ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ କି ବୋଲି ପଚରାଯିବାରୁ, ସେମାନେ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ:

ଉଭୟ **ପ୍ରଫେସର ନାରାୟଣ ପୂଜାର** ଏବଂ **ଶ୍ରୀ ହରି କଥା** କହିଛନ୍ତି:

ସମସ୍ତ **ମାଧବ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ମାଧବୈତଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକ ଶାସ୍ତ୍ର,** *ତନ୍ତ୍ରସାରରେ* ବର୍ଣ୍ଣିତ ରୀତିନୀତି ଅନୁସରଣ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ , ଯାହା ସମସ୍ତ ମନ୍ଦିରରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ। ତଥାପି, ଆଞ୍ଚଳିକ ପ୍ରଥା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେବତା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଆଧାର କରି ପୂଜା ରୀତିନୀତିରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି। ସମୟ, ସ୍ଥାନ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ନମନୀୟତା ପ୍ରଦାନ କରେ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, **ଉଡୁପିରେ**, ଯଦି ଜଣେ ପୁରୋହିତ କାଛକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ, ଏପରି କଠୋର ନିୟମ ଲାଗୁ କରାଯାଇ ନପାରେ, ଯାହା ଏହି ଅନୁକୂଳନଶୀଳତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ। ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସତ୍ତ୍ୱେ, **ମାଧବ ପରମ୍ପରାରେ ଦେବତା ପୂଜା ପାଇଁ ମୂଳ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ** *ତନ୍ତ୍ରସାରରେ* ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ନିହିତ ରହିଛି ।

ପୁରୀ ବନାମ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମନ୍ଦିରରେ ରୀତିନୀତି

ଏହା ସହିତ, ନାରାୟଣ ପୂଜାର ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି:

ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ବିଧିବିଧାନଗୁଡ଼ିକ **ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର (ପୁରୀ)** ପାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।

ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ ବିସ୍ତୃତ ପୂଜା ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକ **ପୁରୀର** ରୀତିନୀତି ଏବଂ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଡିତ , ଯେଉଁଠାରେ ବାସିନ୍ଦାମାନେ ପାପ ନ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ କଠୋର ଭାବରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତଥାପି, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁଠାରେ **ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଦେବ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ପୂଜା କରାଯାଏ, ସେଠାରେ ପୁରୀରେ** ପାଳିତ ସମାନ ରୀତିନୀତି, ପର୍ବ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ କିମ୍ବା ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରଥା ପାଳନ କରିବାର କୌଣସି କଠୋର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । **ପୁରୀ** ବାହାରେ ଏହି ପରମ୍ପରାଗୁଡ଼ିକର ଆଂଶିକ ପାଳନ ପାପ କିମ୍ବା କୌଣସି ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ।

ଶ୍ରୀ ହରି ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କହିଛନ୍ତି, " **ପୁରୀ ବାହାରେ** ଯେଉଁ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ **ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଦେବ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ** ପୂଜା କରାଯାଏ, ସେଠାରେ ପ୍ରାଥମିକ ଗୁରୁତ୍ୱ **ଭକ୍ତି, ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ହରି ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ପ୍ରସାର ଉପରେ ଦିଆଯାଏ** , ବିଶେଷକରି ଯେଉଁମାନେ ଭଗବାନ **ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସହିତ ଅପରିଚିତ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ।** ଯେହେତୁ **ପୁରୀ** ବାହାରେ ଏହି ସମାବେଶଗୁଡ଼ିକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କିମ୍ବା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ନୁହେଁ ବରଂ ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ, ତେଣୁ ମୂଳ ପରମ୍ପରାର ଆଂଶିକ ପାଳନ ଗ୍ରହଣୀୟ ।"

ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ ତାରିଖ ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରୀଲ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ପ୍ରାମାଣିକତା

ଡକ୍ଟର ଅର୍ଜୁନ ସଖା ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

1. **ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ ବହୁବିଧ ପ୍ରାଧିକୃତ ତାରିଖ**

ସ୍କନ୍ଦ *ପୁରାଣ* ଏବଂ *ବ୍ରହ୍ମ ପୁରାଣରୁ* ଆମେ ବୁଝିପାରୁଛୁ ଯେ ରଥଯାତ୍ରା ବିଭିନ୍ନ ତିଥିରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି, ଯେପରିକି ମାଘ ପଞ୍ଚମୀ, ଚୈତ୍ର ଶୁକ୍ଳା ଅଷ୍ଟମୀ, ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳା ଦ୍ୱିତୀୟ, ଉତ୍ଥାନ ଏକାଦଶୀ, ଫାଲଗୁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଏବଂ ବିଷୁବ (*ବିଶୁଭ)* । ବ୍ରହ୍ମ *ପୁରାଣ* ନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ଏହି ତିଥିଗୁଡ଼ିକରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମୁକ୍ତି ଏବଂ ବିଷ୍ଣୁଲୋକରେ ସ୍ଥାନ ମିଳିଥାଏ।

2. **ସେହି ତିଥିଗୁଡ଼ିକ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମହୋତ୍ସବର ପ୍ରସ୍ତୁତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ନୁହେଁ।**

କିଛି ଦାବିର ବିପରୀତ, ଏହି ତିଥିଗୁଡ଼ିକ ରଥ ନିର୍ମାଣ ଭଳି ପ୍ରସ୍ତୁତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ବାଚସ୍ପତି ମିଶ୍ରଙ୍କ ଭଳି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି ଯେ ରଥଯାତ୍ରା ଏହି ତିଥିଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

3. **ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟାରେ ରଥ ନିର୍ମାଣ ଆରମ୍ଭ**

ବାମଦେବ *ସଂହିତା* ଏବଂ *ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟ* ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି ଯେ ରଥ ନିର୍ମାଣ ବୈଶାଖରେ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟାରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ଚୈତ୍ର ଅଷ୍ଟମୀରେ ନୁହେଁ। ଏହା ସୂଚାଇ ଦିଏ ଯେ ପଏଣ୍ଟ 1 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ତିଥିଗୁଡ଼ିକ ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ତାରିଖ ।

4. **ପଞ୍ଚରାତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ମହୋତ୍ସବର ନବମ ଦିନରେ ରଥଯାତ୍ରାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ**

ପଞ୍ଚରାତ୍ର *ଶାସ୍ତ୍ର* (*ପ୍ରଶ୍ନ ସଂହିତା*) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ସମସ୍ତ ମନ୍ଦିରରେ ଦେବତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତିଥିରେ ମହୋତ୍ସବ (ଉତ୍ସବ) ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଏବଂ ରଥଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସର ନବମ ଦିନରେ କରାଯିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ, ସମସ୍ତ ଇସ୍କନ୍ ମନ୍ଦିର ଯେଉଁଠାରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଦେବ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରା ଦେବୀଙ୍କ ସେବା କରାଯାଉଛି, ସେମାନେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦେବତା ସ୍ଥାପନ ତିଥିରେ ମହୋତ୍ସବ (ଉତ୍ସବ) ପାଳନ କରିପାରିବେ ଏବଂ ମହୋତ୍ସର ନବମ ଦିନରେ ରଥଯାତ୍ରା କରିପାରିବେ।

5. **ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା**

ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣ ଘୋଷଣା କରେ ଯେ କୌଣସି ଦେବତା ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସମାନ କିମ୍ବା ତାଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ନୁହଁନ୍ତି, ଯାହା ଶ୍ରୀଲ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ନିଷ୍କର୍ଷକୁ ଦୃଢ଼ କରେ।

6. **ବୈଷ୍ଣବ ଦୀକ୍ଷିତଙ୍କ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଅଧିକାର**

ସ୍କନ୍ଦ *ପୁରାଣରେ* କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜଣେ ଚଣ୍ଡାଳ ମଧ୍ୟ ବୈଷ୍ଣବ-ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି ପବିତ୍ର ଚିହ୍ନ ଧାରଣ କରି ଯଜ୍ଞରେ ଦୀକ୍ଷିତ ବ୍ରାହ୍ମଣର ମାନ୍ୟତା ପାଇଥାଏ । ତେଣୁ, ସମସ୍ତ ଦୀକ୍ଷିତ ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କୁ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ଯାହା ଇସ୍କନର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତି ଉପରେ ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରେ।

ଏହି ପ୍ରମାଣ ସାମୂହିକ ଭାବରେ ରଥଯାତ୍ରା ତାରିଖଗୁଡ଼ିକର ନମନୀୟତାକୁ ସମର୍ଥନ କରେ, ଇସ୍କନର ବିଭିନ୍ନ ଦିନରେ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନକୁ ବୈଧ କରେ।

ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ବିଦ୍ୱାନ ଏବଂ ଲେଖକ - ଡକ୍ଟର ମାଲୱାର

ଡକ୍ଟର ଏମ.ଏ., ଆଲୱାର ଜଣେ ପାରମ୍ପରିକ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୱାନ ଏବଂ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ସଂସ୍କୃତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମହାରାଜା ସଂସ୍କୃତ କଲେଜରେ ପ୍ରଫେସର ଏବଂ ଟ୍ରାନ୍ସ-ଡିସିପ୍ଲିନାରୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆୟୁର୍ବେଦର ସୈଦ୍ଧାନ୍ତିକ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ । ସେ ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟ, ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ବିଶ୍ୱସ୍ତଦ୍ୱୈତବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ । ସେ ଦର୍ଶନର ଲୁକ୍କାୟିତ ସତ୍ୟ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତାକୁ ଉନ୍ମୋଚନ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଜଣେ ଦୃଢ଼ ବିଦ୍ୱାନ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୁରୁ, ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ପଣ୍ଡିତରତ୍ନ କେଏସ ବରଦାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ଦର୍ଶନ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ। ଭାରତୀୟ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀ ଉପରେ ପ୍ରାଚୀନ ତାଳପତ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପିର ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟେସନ୍, ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରକାଶନରେ ବିଶେଷଜ୍ଞତା, ସମାଲୋଚନାମୂଳକ ସଂସ୍କରଣ, ୫ ରୁ ଅଧିକ ପୁସ୍ତକର ଅନୁବାଦ ଏବଂ ପ୍ରକାଶନ ଏବଂ ପାରମ୍ପରିକ ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଣାଳୀର ଆନ୍ତଃଶାଖାଗତ ଗବେଷଣା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ 100 ରୁ ଅଧିକ ପ୍ରବନ୍ଧ ପାଇଁ ଏମ.ଏ. ଆଲୱାର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶଂସିତ ।

ଡକ୍ଟର ଏମଏ ଆଲୱାରଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ, ୧୭-ମାର୍ଚ୍ଚ-୨୦୨୫, ମୈସୁରୁ

ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀନିବାସ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ ଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସବର ତାରିଖ ସମ୍ପର୍କରେ ଡକ୍ଟର ଏମ.ଏ. ଆଲୱାରଙ୍କ ମତାମତ ନିମ୍ନଲିଖିତ ।

1. *ଇସ୍କନ୍ ନାରଦ ପଞ୍ଚରାତ୍ର ପରମ୍ପରାକୁ ଅନୁସରଣ କରେ, ଯାହା ପୁରୀର ନିଜସ୍ୱ ପରମ୍ପରାଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ତେଣୁ, ଇସ୍କନ୍ ପୁରୀ ମନ୍ଦିରର ନିୟମାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ନୁହେଁ, ଯେଉଁଥିରେ ରଥଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସବ ଉତ୍ସବ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସମାନ ଆଗମ ପରମ୍ପରା ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ଦିରରେ ମଧ୍ୟ, ସମୟ, ସ୍ଥାନ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପର୍ବ ପାଳନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରେ । ପଞ୍ଚରାତ୍ର କିମ୍ବା ବୈଖାନସ ଆଗମ ପରମ୍ପରା ଅନୁଯାୟୀ ସମଗ୍ର ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅନେକ ତିରୁପତି ବାଲାଜୀ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ତାରିଖରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ସବ ହୋଇଥାଏ । ଅର୍ଜିତା ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ସବ ଏକ ଧାରଣା ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ମନ୍ଦିର ପୃଷ୍ଠପୋଷକଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ସବ ଉତ୍ସବ ଆୟୋଜନ କରିପାରିବ ।*

2. *ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରାର ତାରିଖ ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସେବାୟତ ସମ୍ମିଳନୀଙ୍କ ମତାମତ* (A 1) *ଉପରେ ଡକ୍ଟର ଆଲୱାରଙ୍କ ମତାମତ:*

   a. *ଶ୍ଳୋକ* II.29.31, 32 *ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ଆୟୋଜନ ପାଇଁ* 3 *ଟି ତାରିଖ ସୁପାରିଶ କରେ। ନିଷେଧ କିମ୍ବା ନିଷେଧ ଅନୁପସ୍ଥିତି ଅନ୍ୟ ତାରିଖରେ ସେହି ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିବାର ପ୍ରମାଣ ।*

   b. *ଧାରା ୨କୁ "ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-କ୍ଷେତ୍ର-ମାହାତ୍ମ୍ୟ" କୁହାଯାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ସେହି ଧାରା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଧ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା ଯଥା "ଅଧ୍ୟାୟ ୩୨ - ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପଞ୍ଚକଙ୍କ ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା", ଅଧ୍ୟାୟ ୩୩ ରୁ ୪୩ ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା ସମେତ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଏବଂ "ଅଧ୍ୟାୟ ୪୪ - ଜ୍ୟେଷ୍ଠପଞ୍ଚକ ବ୍ରତ ବର୍ଣ୍ଣନା", ସମସ୍ତ ପର୍ବ ଜଗନ୍ନାଥ ପୁରୀ କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଏପରି ବିସ୍ତୃତ ଉତ୍ସବ ପାଳନ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ ଯେଉଁଠାରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଦେବ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରା ଦେବତାମାନେ ସଂସ୍ଥାପିତ ହୁଅନ୍ତି ।*

   c. *ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣକୁ "ଯେପରି ଅଛି ସେହିପରି" ଗ୍ରହଣ କରିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ । ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଅନୁସରଣ କରାଯାଉ ନାହିଁ ।*

   d. *ଏମ.ଏ.ଆଲୱାର ସହମତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ସ୍କନ୍ଦ-ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ଅଧ୍ୟାୟ-ସଂଗତି-ମୀମାଂସକ ନୀତି ଅନୁସାରେ ପୁରୀ କ୍ଷେତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ।*

3. JBS *ର* Caturdhā Dāru Vigrahas *ବିଷୟରେ* Mūla-vigraha (A 2,3,4) *ବିଷୟରେ:*

   a. *ବୈଖାନସ ଆଗମ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ, ମୂଳ-ବିଗ୍ରହ ଅଷ୍ଟବନ୍ଧନାଦ୍ରବ୍ୟମ୍ ଲେପ ମାଧ୍ୟମରେ ଭୂମିରେ ମୂଳ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଏହାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । (ସନ୍ଦର୍ଭ:* https://tirumalatirupatiyatra.in/tirumala/utsavams/astabandana-balalaya-mahasamprokshanam/)

   b. *ମରାମତି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ, ଶ୍ରମିକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଗର୍ଭଗୃହ ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତି ।*

c. ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗମ ମନ୍ଦିର ମୋଗଲମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଥିଲା, ମୂଳ- ବିଗ୍ରହ ଏକ ଇଟା କୋଠରୀ ଦ୍ୱାରା ଘେରି ରହିଥିଲା ।

d. ମୂଳ ବିଗ୍ରହ ଏବଂ ଚଳନ୍ତି ବିଗ୍ରହ ଉଭୟ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଅଧକ୍ଷ ଅଟନ୍ତି |

4. ଅଲୱାର କୁହନ୍ତି: ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପ୍ରମାଣ (A5) “Grain of Rice” ପରୀକ୍ଷାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛି:

a. ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ "ଯେପରି ଅଛି" ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଭାବରେ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା ୧୬.୨୪ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଏହାର ଅର୍ଥ ହେବ ଯେ ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ମନୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ-ଧର୍ମକୁ କଠୋର ଭାବରେ ପାଳନ କରିବା ଉଚିତ । ପୁରୀ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ, ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ-ଧର୍ମର ଉଲ୍ଲେଖିତ ସମସ୍ତ ନିୟମ କେହି ପାଳନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଯେ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ-ଧର୍ମ ନିୟମାବଳୀର କିଛି ପାଳନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଦ୍ୱାରା IPC ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପ୍ରମାଣିତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୋଷୀ ବିବେଚିତ ହୋଇପାରେ ।

b. ବ୍ରହ୍ମ-ସୂତ୍ର (" ଶାସ୍ତ୍ର-ଯୋନିତ୍ୱତ୍") ର ବ୍ୟବହାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ବାହାରେ କାରଣ ସେହି ସୂତ୍ର ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏହା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ଯେ ପରମ ଭଗବାନଙ୍କ ଜ୍ଞାନ ଅନୁମାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ନୁହେଁ ବରଂ ଶାସ୍ତ୍ର ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

5. ଦେଶ- କାଳ-ସ୍ଥିତ ବିଚାର ଅନୁଯାୟୀ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ପାଳନକୁ ସଜାଡ଼ି ପାରିବେ କି ନାହିଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନରେ, ଶ୍ରୀଲ ପ୍ରଭୁପାଦ ପଶ୍ଚିମରେ ବିଭିନ୍ନ ତାରିଖରେ ରଥଯାତ୍ରା ପରିଚାଳନା କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମ ଜପ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ, ଡକ୍ଟର ଆଲୱାର ଏକମତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ:

a. ଶ୍ରୀଲ ପ୍ରଭୁପାଦ, ଜଣେ ମହାନ ଭକ୍ତ, ସନାତନ ଧର୍ମର ଜଣେ ମହାନ ବାର୍ତ୍ତାବହ ଏବଂ ଜଣେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ, ହରି- ନାମ- ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନେ ଭଗବାନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ଅଭାବ ନିର୍ବିଶେଷରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ରୂପର ଉପାସନା କରି ସମର୍ପିତ ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇପାରିବେ।

b. ŚB 8.23.16 ରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଇସ୍କନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ତାରିଖରେ ରଥଯାତ୍ରା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, କାରଣ ଭକ୍ତ ଏବଂ ଦର୍ଶକ ଉଭୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପବିତ୍ର ନାମ ଜପ ସମସ୍ତ ଅଭାବକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ:

i. मन्त्रतस्तन्त्रतश्छिद्रं देशकालार्हवस्तुतः ।

सर्वं करोति निश्छिद्रमनुसङ्कीर्तनं तव ।। [ଶ୍ରୀମଦ୍- ଭାଗବତମ୍ 8.23.16]
"ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ଏବଂ ନିୟାମକ ନୀତି ପାଳନ କରିବାରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ଏବଂ ଅଧିକନ୍ତୁ, ସମୟ, ସ୍ଥାନ, ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମ ଜପ କରାଯାଏ, ସବୁକିଛି ତ୍ରୁଟିହୀନ ହୋଇଯାଏ ।"

6. ଖବରକାଗଜ ଲେଖା ଉପରେ ମତାମତ ଦେଇ (https://www.newindianexpress.com/states/odisha/2013/Nov/08/devotees-wont-be-allowed-to-climb-chariots-says-seer-535217.html) ଏମ୍.ଏ. ଆଲୱାର ଶେଷ କରୁଛନ୍ତି:

a. Archa- ବିଗ୍ରହ ଏବଂ ମୂଳ- ବିଗ୍ରହକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ସମ୍ପର୍କରେ ଗୁରୁତର ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଉଲ୍ଲଂଘନ ତୁଳନାରେ, ଅନ୍ୟ ତାରିଖରେ ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ଆୟୋଜନ କରିବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏକ ଗୁରୁତର ଉଲ୍ଲଂଘନ ନୁହେଁ।

ମୋର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ point ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ:

1. *ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଶବ୍ଦର ଭାଗବତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ପବିତ୍ର ନାମର ସାମୂହିକ ଜପ । ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ମହାପ୍ରଭୁ ସମଗ୍ର ଗୁଣ୍ଡିଚା-ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଭଗବାନଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମ ଜପର ଏହି ନୀତିକୁ ଉଦାହରଣ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଆଧାରରେ, ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ରଥ-ଯାତ୍ରାର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ହେଉଛି ହରି-ନାମ-ସଂକୀର୍ତ୍ତନ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣ (II.29.30 ରୁ 34) ର ଶ୍ଳୋକଗୁଡ଼ିକୁ ନିକଟରୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ପାଉ ଯେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଶବ୍ଦ ଶ୍ଳୋକ 29.30 ରେ ଦେଖାଯାଏ । ଗୌଡ଼ୀୟ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ଭଗବାନ ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଦାହରଣରୁ, ଶ୍ଳୋକ ୨୯.୩୦ରେ ଥିବା ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଶବ୍ଦ ରଥ-ଯାତ୍ରାର ମହିମା ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମଗୁଡ଼ିକର ସାମୂହିକ ଜପ ଉଭୟକୁ ସୂଚିତ କରିପାରେ, ଯାହା ଉଭୟ ମାନବ ଜୀବନର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରିୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରେ ।*

guṁḍicākhyāṁ mahāyātrāṁ prakurvīyāḥ kṣitīśvara |

yasyāḥ saṁkīrtanādeva naraḥ pāpādvimucyate || Sk / ପୁ II.29.30 ||

ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ 8.23.16 ର ବିବୃତ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଶ୍ଳୋକର ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ପଞ୍ଚରାତ୍ରିକ-ବିଧି ଅନୁସରଣ କରିବା ସମୟରେ, ବିଶେଷକରି ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ସମୟରେ, ସମୟ, ସ୍ଥାନ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ହେତୁ ଯେକୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି, ହରି-ନାମ କିମ୍ବା ପବିତ୍ର ନାମ ଜପ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏପରି ସମସ୍ତ ଦୋଷ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇଯାଏ ।

2. *ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ ୧.୪.୨୫ ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମହିଳା, ଶୁଦ୍ର ଏବଂ ଦ୍ୱିଜବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ବେଦ ଶୁଣିବାକୁ ଅନୁମତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମହାଭାରତ ଶୁଣିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ବିଷ୍ଣୁ-ସହସ୍ରନାମ ଏବଂ ଭଗବଦ୍ ଗୀତା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । କେତେକ ଏବେ ବି ବିବାଦ କରନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ ୧.୪.୨୫ ମହିଳା, ଶୁଦ୍ର ଏବଂ ଦ୍ୱିଜାତଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟମାନଙ୍କୁ କେବଳ ମହାଭାରତ ଏବଂ ବିଷ୍ଣୁ-ସହସ୍ରନାମ ଶୁଣିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଠ କରେ ନାହିଁ । ତଥାପି, ଅଦ୍ୱୈତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟର ମହାନ ଅଧିକାରୀ, କାଞ୍ଚି ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ, ତାଙ୍କ ମହିଳା ଶିଷ୍ୟା ଏମ୍ ଏସ୍ ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ମହିଳାଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁ-ସହସ୍ରନାମ ପାଠ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ବିଷ୍ଣୁ-ସହସ୍ରନାମ ଜପକୁ ବହୁଳ ପରିମାଣରେ ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଇପାରିବ ।* (https://en.wikipedia.org/wiki/Chandrasekharendra_Saraswati_VIII , https://www.indiadivine.org/content/topic/1535146-can-ladies-recite-sri-vishnu-sahasranamam/)
   a. *ଯଦି ଶ୍ରୀମଦ୍-ଭାଗବତମ୍ 8.23.16 ଆଧାର ନୁହେଁ, ତେବେ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଆଧାର କ'ଣ?*
   b. *ଯଦି ଶ୍ରୀଳ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ପରି ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରଚଳନ କିମ୍ବା ସଜାଡ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ, ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ, ତେବେ କାଞ୍ଚି ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର* Sankaracharya *ଏପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାର ଆଧାର କ'ଣ?*

ପୁରୀ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ରଥଯାତ୍ରା ପର୍ବର ନିୟମ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ବିଷୟରେ MA ଅଲୱାରଙ୍କ ମତ (ଉପରିଭାଗ 2.b), ବଲ୍ଲଭ Acharya ଙ୍କ ର ବଂଶଧର, ବଲ୍ଲଭ ସାମପ୍ରଦୟଙ୍କ ବଂଶଧର, ପୁରୋହିତୋମା-ଗ୍ରନ୍ଥ, 5) Jyeṣtha-māsotsava, Jyeṣṭhābhiṣekotsavaḥ, pg। 185-186 ଏଥିରେ ସେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗଛ ତଳେ ଥିବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୂପର ଉଲ୍ଲେଖ ଯେଉଁଠାରୁ ସ୍ନାନ ପାଇଁ ପାଣି ନିଆଯିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ରଥ-ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଆଷାଢ଼ ଦ୍ୱିତୀୟର ଉଲ୍ଲେଖ ସମେତ ସମସ୍ତ ବିବରଣୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ଆସନ୍ତୁ ରଥ ଟାଣିବା

ରମା ଅପରମେୟ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

1. ଦେବତା ପୂଜା ପାରମ୍ପରିକ ବୈଦିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ସମନ୍ୱିତ ଅଂଶ । ଭଗବାନଙ୍କୁ *ନିଗମ* (ବେଦ) ଏବଂ *ଆଗମ* (ତନ୍ତ୍ର) ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପୂଜା କରାଯାଏ।

2. ନାରଦ ପୁରାଣ ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ପୂଜା ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଅଟେ।

3. ପୂଜାର ବିସ୍ତୃତ ପଦ୍ଧତି *ଶାସ୍ତ୍ରରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି* ଏବଂ 15 ଶତାବ୍ଦୀରେ ରାଜା ଗଜପତି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ପୁସ୍ତକରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ଏହାକୁ *ଗୋପଳାର୍ଚନ-ବିଧି କୁହାଯାଏ, ଯାହାକୁ ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟ* ମଧ କୁହାଯାଏ ।

4. *ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣ* ପରି ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରର ପୂଜା ଏବଂ ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

5. ସ୍ନାନ-ଯାତ୍ରା ଏବଂ ରଥ-ଯାତ୍ରାର ଆଲୋଚନା ୧୪ ଅଧାୟରୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

6. ଶ୍ଳୋକ ୧୪.୧୦ ରୀତିନୀତି ଉପରେ କୋମଳତା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରେ । ୧୪.୧୧ ରେ ଏହା ଉପରେ ଆହୁରି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି ।

> ततश्चतुर्थ पूजान्ते शयनं रचयेद्धरेः।
> उत्सवेषु च सर्वेषु।।।। - 14.10

ଚତୁର୍ଥ ପୂଜା ପରେ ପ୍ରଭୁ ହରିଙ୍କୁ ବିଶ୍ରାମ ଦିଆଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି କଠିନ ନିୟମ ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ନାହିଁ ।

> काल व्यतिक्रमो दोषो नास्त्यत्र नृपसत्तम
> मार्कण्डेयं प्रति श्रीमान् भगवान् भूतभावनः। - 14.11

ଭଗବାନ ଭୂତଭାବନ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ଋଷିଙ୍କୁ କୁହନ୍ତି, "ଏଠାରେ (ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପୂଜାରେ) ସଠିକ୍ ସମୟ ହରାଇବାରେ କୌଣସି ଦୋଷ ନାହିଁ।"

ତେଣୁ, ଯଦିଓ *ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟ ତିଥି* ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ ,ଏହା ନମନୀୟତାକୁ ମଧ ସମର୍ଥନ କରେ ।

ପୁରୀ ପ୍ରଶାସନ ଦ୍ୱାରା *ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟରୁ* ଏହା ମଧ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଛି ଯେ ଅକାଳ *ପୂଜା ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କୁ* ଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

> ଯଦି ସେଗୁଡ଼ିକୁ କରାଯିବାକୁ ଅଛି,ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହେବାକୁ ଦିଅ ସେ ନିଜେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ।
> ଏତିକି ଏହା ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣୀୟ ଏହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ। ସନ୍ଦେହ ।।

ରଥରେ ଥିବା ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶୟନ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ , ଲୋକମାନେ ରାତିରେ *ଅକାଳ ଆରତୀ ଅର୍ପଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରନ୍ତି ଏବଂ ମାଲିସ କରନ୍ତି (ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛି ଦୂଷିତ ମଧ ହୋଇପାରନ୍ତି) ।*

ଇସ୍କନର ରଥଯାତ୍ରା ନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ କେବଳ *ପୂଜାରୀମାନେ* ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବେ । ରାତିରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ *ଶୟନ କରାଯାଏ ଏବଂ କୌଣସି ଅକାଳ ପୂଜା* କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଯଦି *ଅକାଳ କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ତାରିଖ ବୁଝାଏ, ତେବେ ଏହା ଅବ୍ୟପ୍ତି ଦୋଷରେ* ପରିଣତ ହେବ ।

7. ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ୍ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଟ୍ରାକ୍ ଥାଏ କିମ୍ବା ରଥରେ ଦୁଇଟି ପାର୍ଶ୍ୱ (ଡାହାଣ ଏବଂ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱ) ଥାଏ । କେଉଁ ପାର୍ଶ୍ୱ ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ।

8. ପୁରୀ ପରମ୍ପରା ଏବଂ ଏହାର ରୀତିନୀତିକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ହେଉଛି ନନ୍ଦିଘୋଷର ବାମ ଚକ, ଏବଂ ଇସ୍କନ୍ ଯୁବଶକ୍ତି ସଂଗ୍ରହ କରି ପ୍ରଚାର କରିବା ହେଉଛି ସଠିକ ଚକ ।

9. କଳିଯୁଗର ପ୍ରଭାବରେ, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ଇଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

10. ଯେତେବେଳେ ବିଦେଶୀ (ମୁସଲମାନ) ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ, ସେମାନେ ବଳପୂର୍ବକ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମାନ୍ତରୀକରଣ କରୁଥିଲେ । ଆଜି ନାସ୍ତିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ସୂକ୍ଷ୍ମ/କଠିନ *ପ୍ରୟାସଚିତ୍ତ ସହିତ କଠୋର ବୈଦିକ ସମାଜ* ଧର୍ମରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରବେଶ point ପ୍ରଦାନ କରୁନଥିଲା, ଯାହା ଫଳରେ ଲୋକମାନେ ଗଣ ଧର୍ମାନ୍ତରୀକରଣ କରୁଥିଲେ।

11. ରାମାନୁଜ Acharya, ମାଧବ Acharya, ଚୈତନ୍ୟ ମହାପ୍ରଭୁ, ତାଙ୍କ ଅନୁଗାମୀ ଯଥା ରସିକାନନ୍ଦ ପ୍ରଭୁ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଚାରିତ ପଞ୍ଚରାତ୍ର ଆଗମ, ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତି ବାହାରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈଦିକ ଧର୍ମରେ ପ୍ରବେଶ ପାଇଁ ଏକ ବିନ୍ଦୁ ଯୋଗାଇଥିଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ଅଧର୍ମକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟାକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲା ।

12. ଏହି ସମୟରେ ସାରା ଭାରତରେ ଭକ୍ତି ସଂପ୍ରଦାୟର ଉଦୟ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଭଗବାନ ହରିଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତିର ଏକ ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ।

13. ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଆରମ୍ଭ ସହିତ ଭକ୍ତି ପ୍ରଚାରର ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା । He took it all over the world into uncharted waters and drew the chart.

14. ତଥାପି, କେବଳ ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୃଢ଼ ସାଂସ୍କୃତିକ ସମର୍ଥନ ବିନା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ନାହିଁ ।

15. ପରମ୍ପରା ଏବଂ ରୀତିନୀତିକୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରି, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନା ଭାରତର ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତିକୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ମହାନ ସେବା କରୁଛି ।

16. ସାରା ବିଶ୍ୱରେ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିର ପ୍ରଚାର କରି, କୃଷ୍ଣ ଚେତନା ଆନ୍ଦୋଳନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ଏବଂ ଧର୍ମ ପଥରେ ଆଣୁଛି ।

17. ଯେତେବେଳେ ଶେଷ ଫଳାଫଳ କିଛି ଭଲ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ କିଛି ଆପୋଷ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, ବିଶେଷକରି ଯେତେବେଳେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥାଏ ।

18. ପୁରୀ ପ୍ରଶାସନ ପାଳନ କରୁଥିବା ପରମ୍ପରା (ବୈଦିକ କିମ୍ବା ତାନ୍ତ୍ରିକ)ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କୃଷ୍ଣ ଚେତନା ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାପ ପକାଉନାହିଁ, ସେହିପରି ପଞ୍ଚରାତ୍ର ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ହେବ ।

19. ସେହିପରି ପୁରୀ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ କୃଷ୍ଣ ଚେତନା ଆନ୍ଦୋଳନ ଏହାର ପଞ୍ଚରାତ୍ର ଆଗମ ଶାସ୍ତ୍ର ଉପରେ ଆଧାର କରି ପ୍ରଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଏପରି ପ୍ରଚାର ଅନେକ ଯୁବପିଢ଼ିଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ପଥରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇବାରେ ଏକ ପ୍ରବେଶ ପଥ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ।

20. ତୁମେ ପରମ୍ପରାର ବାମ ଚକ ହେବ ଏବଂ ଆମେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ପାଇଁ ପ୍ରଚାରର ଡାହାଣ ଚକ ହେବୁ, ଯାହାକୁ ତା'ପରେ ତାଙ୍କ ଖୁସି ପାଇଁ ଟଣାଯିବ ।

21. ପରମ୍ପରା ଆବଶ୍ୟକ କି ପ୍ରଚାର ଆବଶ୍ୟକ ସେ ବିଷୟରେ ବିତର୍କ କରିବା ରଥର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱ ଚକ ଆବଶ୍ୟକ କି ଡାହାଣ ପାର୍ଶ୍ୱ ଚକ ଆବଶ୍ୟକ ସେ ବିଷୟରେ ବିତର୍କ କରିବା ପରି ଏହା ରଥଯାତ୍ରାକୁ ସଫଳ କରିବ ନାହିଁ ।

22. ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟ ଭଳି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସୂଚିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ନମ୍ରତା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନୋଭାବ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦିଏ ।

23. ଭଗବାନ କୃଷ୍ଣ କୁହନ୍ତି, *"ଇଷ୍ଟାସ୍ୟାମ ଇତି ମେ ମତିଃ।"* ଯିଏ ପ୍ରଚାର କରେ ସେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବହୁତ ପ୍ରିୟ ।

24. ତୁମର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ଜଡିତ ପରମ୍ପରାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉ । ଆସନ୍ତୁ, ଆମର ପଞ୍ଚରାତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ, ସମାନ ପ୍ରଚାର କରିବା, ଅଧିକ ଯୁବପିଢ଼ିଙ୍କୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚରଣ କମଳ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅଭ୍ୟାସରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ କମ୍ ସ୍ଥାନ ରହିବ ।

25. ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ: ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କ ମତାମତକୁ ବିଚାର କରି , ଏହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦୟା ଦେବା ପାଇଁ ଜଗନ୍ନାଥ *ରଥୋତ୍ସବ ଇତ୍ୟାଦି* ମନ୍ଦିର *ଉତ୍ସବଗୁଡ଼ିକରେ ବାହାରିପାରିବେ । ପୁରୀ କ୍ଷେତ୍ରର ପର୍ବଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣ* ଏବଂ *ନୀଳାଦ୍ରି ମହୋଦୟକୁ ଅନୁସରଣ କରିବେ*, କାରଣ ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକରେ ମହୋତ୍ସବର ଆଲୋଚନା ପୁରୀ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ *ଉତ୍ସବଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଯେପରିକି ନ୍ୟାଗ୍ରୋଧ କୂପ, ସ୍ନାନ ଯାତ୍ରା, ଗୁଣ୍ଡିଚା, ଯଜ୍ଞ, ଇତ୍ୟାଦି, କିନ୍ତୁ ରଥୋତ୍ସବ (ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ସବ* ପରି) କରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ *ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକ* ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ପଞ୍ଚରାତ୍ର ଆଗମ ଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ । ଗୋଟିଏ *ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ଆମର ଗୁରୁ- ପରମ୍ପରା, ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ* ପ୍ରତି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ପ୍ରଚାର ପ୍ରତି ଆମର ଉତ୍ସାହରେ ବିଭ୍ରାଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା କୌଣସି ଅର୍ଥହୀନ ହେବ ।

ରଥର କେଉଁ ଚକ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ କେଉଁଗୁଡ଼ିକ ନୁହେଁ ତାହା ଆଲୋଚନା କରିବା ନାହିଁ । ଯେହେତୁ ଉଭୟ ଆବଶ୍ୟକ, ଆସନ୍ତୁ ଆମେ *ରଥର* ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱ ହେବା ଏବଂ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଟାଣିବାକୁ ଦେବା ।

"ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ୱାମୀ ନୟନ-ପଥ-ଗାମୀ ଭବତୁ ମେ..."